

UN సెక్రటరీ జనరల్ భారత పర్యటన (ఫిబ్రవరి 20, 2026)

1. AI అడవైజరీ & సస్టైనబిలిటీ (Artificial Intelligence)

- **గ్లోబల్ సైంటిఫిక్ ప్యానెల్ (Global Scientific Panel on AI):** మానవాళికి ఉపయోగపడేలా ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్‌ను నియంత్రించేందుకు ఒక గ్లోబల్ సైంటిఫిక్ ప్యానెల్‌ను ఏర్పాటు చేయాలన్నది UN సెక్రటరీ జనరల్ ఆంటోనియో గుటెర్రస్ ప్రధాన ప్రతిపాదన.
- **AI ఇంపాక్ట్ సమ్మిట్ (AI Impact Summit):** ఈ సదస్సును భారత్ విజయవంతంగా నిర్వహించింది. ప్రపంచస్థాయిలో AI వినియోగంపై భారత్ చూపుతున్న నాయకత్వాన్ని (Leadership role) ఐక్యరాజ్యసమితి గుర్తించింది.

2. ఐక్యరాజ్యసమితి భద్రతా మండలి సంస్కరణలు (UNSC Reforms)

- **రీఫార్మ్డ్ మల్టీలెటరలిజం (Reformed Multilateralism):** ప్రస్తుతం అంతర్జాతీయ సంస్థలపై ఉన్న నమ్మక లోటును (Trust deficit) పూడ్చాలంటే బహుపక్షవాదంలో సంస్కరణలు అవసరమని భారత్ స్పష్టం చేసింది.
- **UNSC విడదీయలేని మార్పు:** భద్రతా మండలి ప్రస్తుత రాజకీయ వాస్తవాలకు ప్రతిబింబంగా లేదని, అది తన ప్రాసంగికతను (Relevance) కోల్పోకుండా ఉండాలంటే తక్షణ సంస్కరణలు చేపట్టాలని భారత్ డిమాండ్ చేసింది.

3. గ్లోబల్ సౌత్ & UN-80 (Global South & UN-80)

- **గ్లోబల్ సౌత్ ప్రాధాన్యత:** ఐక్యరాజ్యసమితి తీసుకునే నిర్ణయాల్లో అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల (Global South) వాణికి పెద్దపీట వేయాలని భారత్ ప్రతిపాదించింది.
- **UN-80 ఇనిషియేటివ్:** ఐక్యరాజ్యసమితి పునర్నిర్మాణ ప్రక్రియలో భాగంగా చేపట్టే 'UN-80' వంటి కార్యక్రమాల్లో అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల అభివృద్ధి అవసరాలు దెబ్బతినకుండా చూడాలని భారత్ కోరింది.

క్విక్ ఫ్యాక్ట్స్ (Quick Facts for Exams):

- **వ్యక్తి:** ఆంటోనియో గుటెర్రస్ (ఐక్యరాజ్యసమితి ప్రస్తుత సెక్రటరీ జనరల్).
- **వేదిక:** రాష్ట్రపతి భవన్, న్యూఢిల్లీ.
- **ప్రధాన ఇతివృత్తం:** AI పై గ్లోబల్ ప్యానెల్ & UNSC సంస్కరణలు.
- **కీలక పదం:** 'Trust Deficit' (అంతర్జాతీయ బహుపక్ష వ్యవస్థలో ఉన్న నమ్మక లోటు).

టెక్స్టైల్స్ రంగం - బడ్జెట్ 2026 కీలక కార్యక్రమాలు

1. TEEM పథకం (Textile Expansion and Employment Mission)

- **లక్ష్యం:** నేత (weaving), ప్రాసెసింగ్ మరియు గార్మెంటింగ్ విభాగాలను ఆధునీకరించడం.
- **ముఖ్య అంశాలు:** సంప్రదాయ టెక్స్టైల్ క్లస్టర్లకు యంత్రాల కొనుగోలుకు ఆర్థిక సహాయం అందించడం, సాంకేతికతను మెరుగుపరచడం (Technology Upgradation) మరియు ఉపాధి అవకాశాలను భారీగా పెంచడం.
- **MSMEల పాత్ర:** ఈ పథకం ద్వారా సూక్ష్మ, చిన్న, మధ్యతరహా పరిశ్రమల (MSMEs) భాగస్వామ్యాన్ని పెంచి, వాటి ఉత్పాదకతను అంతర్జాతీయ స్థాయికి చేర్చడం.

2. టెక్స్టైల్స్ ఎకో ఇనిషియేటివ్ (Tex Eco Initiative)

- **లక్ష్యం:** టెక్స్టైల్స్ రంగంలో పర్యావరణ హితమైన (Sustainable) ఉత్పత్తి పద్ధతులను ప్రవేశపెట్టడం.
- **ముఖ్యంశాలు:** వనరుల సామర్థ్యం, వ్యర్థాల నిర్వహణ (Circularity) మరియు గ్రీన్ మ్యానుఫ్యాక్చరింగ్ను ప్రోత్సహించడం. అంతర్జాతీయ మార్కెట్లలో పెరుగుతున్న పర్యావరణ ప్రమాణాలకు (ESG standards) అనుగుణంగా భారతీయ ఉత్పత్తులను సిద్ధం చేయడం దీని ఉద్దేశ్యం.

3. ఎగుమతి ప్రోత్సాహకాలు (Export Measures)

- **గడువు పెంపు:** డ్యూటీ-ఫ్రీ ముడిసరుకును ఉపయోగించే గార్మెంట్స్ మరియు లెదర్ ఎగుమతిదారులు తమ ఎగుమతి బాధ్యతను (Export Obligation) పూర్తి చేసే గడువును **6 నెలల నుండి 12 నెలలకు** పెంచారు. ఇది ఎగుమతిదారులకు వర్కింగ్ క్యాపిటల్ విషయంలో వెసులుబాటు కలిగిస్తుంది.

4. ఇతర కీలక అంశాలు

- **సమర్థ్ 2.0 (Samarth 2.0):** టెక్స్టైల్ రంగంలో నైపుణ్యాభివృద్ధి కోసం ఆధునీకరించిన స్కిల్లింగ్ ప్రోగ్రామ్.
- **నేషనల్ ఫైబర్ స్కీమ్:** సహజ సిద్ధమైన నారలతో పాటు (పట్టు, ఉన్ని, జాట్) సింథటిక్ (Man-made) మరియు నూతన తరం ఫైబర్స్ ఉత్పత్తిలో స్వయం సమృద్ధి సాధించడం.

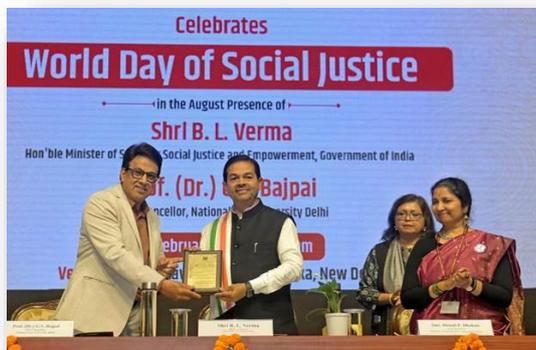
పరీక్షల కోసం క్వీక్ పాయింట్స్ (Exam Pointer):

- **సమావేశం నిర్వహించిన వారు:** రోహిత్ కన్నల్ (అదనపు కార్యదర్శి), నీలం పమీ రావు (టెక్స్టైల్స్ సెక్రటరీ).
- **కీలక పథకాలు:** TEEM మరియు Tex Eco.
- **విషన్ 2030:** భారత టెక్స్టైల్ మార్కెట్ విలువను 2030 నాటికి 350 బిలియన్ డాలర్లకు చేర్చడం మరియు 100 బిలియన్ డాలర్ల ఎగుమతి లక్ష్యాన్ని సాధించడం.

ప్రపంచ సామాజిక న్యాయ దినోత్సవం - 2026

1. కార్యక్రమ నేపథ్యం

- **తేదీ:** ఫిబ్రవరి 20, 2026.
- **ముఖ్య ఉద్దేశ్యం:** భారత రాజ్యాంగ వీరిక (Preamble) పరనం ద్వారా సామాజిక, ఆర్థిక మరియు రాజకీయ న్యాయం పట్ల నిబద్ధతను చాటడం.
- **నిర్వహణ:** కేంద్ర సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారత మంత్రిత్వ శాఖ (DoSJE).

2. కీలక ప్రసంగాలు - ముఖ్యాంశాలు

- **రాజ్యాంగ నైతికత (Constitutional Morality):** సామాజిక న్యాయం అనేది భారత రాజ్యాంగ చట్టానికి వున్నది అని, ప్రతి పౌరుడికి గౌరవం, సమానత్వం మరియు సమాన అవకాశాలను అందించడమే ప్రభుత్వ లక్ష్యమని కేంద్ర సహాయ మంత్రి బి.ఎల్. వర్మ పేర్కొన్నారు.
- **అంత్యోదయ (Last Mile Development):** అభివృద్ధి అనేది కేవలం ఆర్థిక పురోగతిలోనే కాకుండా, సమాజంలోని అట్టడుగు వర్గాల (ఎస్సీలు, ఓబీసీలు, ట్రాన్స్ జెండర్లు, దివ్యాంగులు మరియు వృద్ధులు) సాధికారతలో ప్రతిబింబించాలని స్పష్టం చేశారు.
- **న్యాయ విద్యా సంస్థల పాత్ర:** కేవలం చట్టపరమైన జ్ఞానాన్ని అందించడమే కాకుండా, కాబోయే న్యాయ నిపుణుల్లో సామాజిక బాధ్యతను, రాజ్యాంగ విలువలను పెంపొందించడంలో లా యూనివర్సిటీలు కీలక పాత్ర పోషించాలని వైస్ ఛాన్సలర్ ఉద్ఘాటించారు.

3. భాగస్వామ్య సంస్థలు

ఈ కార్యక్రమంలో ప్రభుత్వ విభాగాలతో పాటు మరికొన్ని కీలక సంస్థలు పాల్గొన్నాయి:

- **NALSA (National Legal Services Authority):** ఉచిత న్యాయ సహాయం అందించే జాతీయ సంస్థ.
- **బ్రహ్మకుమారీలు (Brahma Kumaris):** సామాజిక మరియు ఆధ్యాత్మిక సేవా సంస్థ.
- **నేషనల్ లా యూనివర్సిటీ (NLU):** విద్యా భాగస్వామి.

పరీక్షల కోసం క్విక్ పాయింట్స్ (Exam Pointer):

- **ప్రపంచ సామాజిక న్యాయ దినోత్సవం:** ప్రతి సంవత్సరం ఫిబ్రవరి 20న జరుపుకుంటారు.
- **నేపథ్యం:** ఐక్యరాజ్యసమితి (UN) 2007లో ఈ దినోత్సవాన్ని ప్రకటించింది. పేదరికం, నిరుద్యోగం మరియు సామాజిక బహిష్కరణ వంటి సమస్యలను పరిష్కరించడం దీని లక్ష్యం.
- **వేదిక (2026):** నేషనల్ లా యూనివర్సిటీ, ద్వారక, న్యూఢిల్లీ.
- **ప్రధానాంశం:** రాజ్యాంగ పీఠిక పఠనం (Reading of the Preamble).

గ్రామీణాభివృద్ధి పథకాలు - తాజా పురోగతి (ఫిబ్రవరి 2026)

1. VB - G RAM G యాక్ట్ మరియు MGNREGA

- **కొత్త చట్టం:** ఉపాధి హామీ పథకాన్ని మరింత బలోపేతం చేస్తూ 'విక్షిత్ భారత్ - గ్యారెంటీ ఫర్ రోజ్ గార్ అండ్ ఆజీవిక మిషన్ - గ్రామీణ' (VB - G RAM G Act) చట్టాన్ని తీసుకువచ్చారు. ఇది పాత MGNREGA (2005) స్థానంలో అమలులోకి రానుంది.
- **పని దినాలు:** ఈ కొత్త చట్టం కింద గ్రామీణ కుటుంబాలకు ఏటా 125 రోజుల పని కల్పించడమే లక్ష్యం (గతంలో 100 రోజులు).

- **ఫేస్ అథెంటికేషన్ (Face Authentication):** ఉపాధి హామీ కులీల హాజరు కోసం 'ఫేస్ అథెంటికేషన్' సాంకేతికతను ప్రతి రాష్ట్రంలో కనీసం ఒక జిల్లాలో విజయవంతంగా అమలు చేస్తున్నారు. ఇది ఇంటర్నెట్ లేకపోయినా పనిచేస్తుంది. ప్రస్తుతం 80% మంది కులీలకు e-KYC పూర్తయింది.

2. భూ సంస్కరణలు - ల్యాండ్స్టాక్ (LandStack)

- **ల్యాండ్స్టాక్ పైలట్ ప్రాజెక్ట్:** భూ రికార్డుల పారదర్శకత కోసం ప్రవేశపెట్టిన 'ల్యాండ్స్టాక్' (GIS ఆధారిత డిజిటల్ ప్లాట్ ఫామ్) ప్రస్తుతం తమిళనాడు మరియు చండీగఢ్ లో పైలట్ ప్రాజెక్టుగా నడుస్తోంది. దీనిని వచ్చే 5 ఏళ్లలో దేశవ్యాప్తంగా అమలు చేస్తారు.
- **ULPIN (Unique Land Parcel Identification Number):** భూములకు 'ఆధార్' వంటి 14 అంకెల విశిష్ట గుర్తింపు సంఖ్యను (ULPIN) ఇప్పటివరకు 66.53% భూములకు కేటాయించారు.
- **డిజిటలైజేషన్:** దేశవ్యాప్తంగా 99.81% భూ రికార్డుల కంప్యూటరీకరణ పూర్తయింది.

3. డీన్ దయాల్ ఉపాధ్యాయ గ్రామీణ కౌశల్య యోజన (DDU-GKY)

- **కౌశల్ పంజీ యాప్ (Kaushel Panji App):** మహిళలు మరియు యువతకు నైపుణ్య శిక్షణలో పారదర్శకత కోసం ఈ యాప్ ద్వారా 100% రిజిస్ట్రేషన్ పూర్తి చేశారు.
- **Integrated Portal:** శిక్షణ మరియు ఉపాధి సమాచారం కోసం kausai.rural.gov.in అనే ఏకీకృత పోర్టల్ ను రూపొందించారు.
- **పురోగతి:** జనవరి 2026 నాటికి 18.29 లక్షల మందికి శిక్షణ ఇవ్వగా, 11.78 లక్షల మందికి ఉపాధి లభించింది.

4. PMKSY మరియు RSETI

- **PMKSY (Pradhan Mantri Krishi Sinchayee Yojana):** వాటర్ షెడ్ అభివృద్ధి కార్యక్రమాల ద్వారా భూగర్భ జలాల పెంపుదలపై సమీక్ష జరిగింది.
- **RSETI (Rural Self Employment Training Institutes):** దేశవ్యాప్తంగా 619 జిల్లాల్లో ఈ స్వయం ఉపాధి శిక్షణ సంస్థల విస్తరణ లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు. ఇందులో 407 భవనాల నిర్మాణం పూర్తయింది.

పరీక్షల కోసం క్వీక్ డేటా (Quick Data for Aspirants):

- **నిర్వహించిన వారు:** శివరాజ్ సింగ్ చౌహాన్.
- **VB-G RAM G బడ్జెట్ (2026-27):** ₹95,692 కోట్లు.
- **ల్యాండ్స్టాక్ పైలట్ రాష్ట్రాలు:** తమిళనాడు, చండీగఢ్.
- **e-KYC పూర్తయిన శాతం:** 80%.

తిరుపతి మున్సిపల్ కార్పొరేషన్: వ్యర్థాల నుండి సంపద సృష్టి

1. అప్ సైకింగ్ కాన్సెప్ట్ (Upcycling)

- **నిర్వచనం:** పాత వస్తువులను పారవేయకుండా, వాటికి అదనపు విలువను జోడించి కొత్త ఉత్పత్తులుగా మార్చడం.
- **స్ూర్తి:** 'స్వచ్ఛ ఆదత్ సే స్వచ్ఛ భారత్' (మంచి అలవాటుతోనే పరిశుభ్ర భారతం).

2. మౌలిక సదుపాయాలు - RRR సెంటర్లు

- **RRR సెంటర్లు:** 'Reduce, Reuse, Recycle' (తగ్గించు, తిరిగి వాడు, రీసైకిల్ చేయి) కేంద్రాలు నగరవ్యాప్తంగా శాశ్వతంగా ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి.
- **అప్ సైకింగ్ డ్రాప్ బాక్సులు:** నివాస ప్రాంతాలు, అపార్ట్ మెంట్ లలో ప్రత్యేక డ్రాప్ బాక్సులను ఉంచారు. వీటిలో పుస్తకాలు, బట్టలు, పాదరక్షల కోసం వేర్వేరు గదులు ఉంటాయి (Source Segregation).

3. వ్యర్థాల రూపాంతరం - సామాజిక ప్రయోజనం

వ్యర్థాలను సేకరించిన తర్వాత వాటిని రెండు రకాలుగా వర్గీకరిస్తారు:

- **ఉపయోగించదగినవి (Usable):** మంచి స్థితిలో ఉన్న బట్టలు, పాదరక్షలను అనాథ శరణాలయాలు, వృద్ధాశ్రమాలకు పంపిణీ చేస్తారు. పాత పుస్తకాలతో మున్సిపల్ పాఠశాలల్లో గ్రంథాలయాలను ఏర్పాటు చేస్తారు.
- **పాడైపోయినవి (Non-usable):** పాడైపోయిన బట్టలను స్వయం సహాయక బృందాల (SHGs) మహిళలకు అందజేస్తారు. వీరు వీటిని డోర్ మ్యాట్లు, బ్యాగులు, క్లీనింగ్ క్లాత్లుగా మారుస్తారు.

4. సాధించిన ఫలితాలు (గణాంకాలు)

SHG మహిళల ద్వారా తయారైన ఉత్పత్తుల వివరాలు:

- డోర్ మ్యాట్లు: 275
- ఫుట్ మ్యాట్లు: 1,025
- బట్టల సంచులు: 2,500
- ఆటోమొబైల్ క్లీనింగ్ క్లాత్: 0.5 టన్నులు

5. భాగస్వామ్య సంస్థలు

- కేంద్ర జౌళి శాఖ (Ministry of Textiles): మహిళలకు శిక్షణ ఇవ్వడంలో సహకారం.
- టెక్స్టైల్స్ కమిటీ, ముంబై: సాంకేతిక నైపుణ్యాల పంపిణీ.

పోటీ పరీక్షల అభ్యర్థుల కోసం క్వీక్ ఫ్యాక్ట్స్ (Aspirants Corner):

- నగరం: తిరుపతి (ఆంధ్రప్రదేశ్).
- ర్యాంకింగ్: స్వచ్ఛ సర్వేక్షన్ 2023లో తిరుపతి 5-స్టార్ 'గార్బేజ్ ఫ్రీ సిటీ' (GFC) మరియు 'వాలర్ ప్లస్' హోదాను పొందింది.
- లక్ష్యం: 2026 నాటికి నగరాలను 100% 'గార్బేజ్ ఫ్రీ'గా మార్చడం.
- నమూనా: ల్యాండ్ఫిల్ (చెత్త కుప్పలు) భారాన్ని తగ్గించి, ఉపాధిని పెంచే 'సర్క్యులర్ ఎకానమీ' మోడల్.

వైబ్రెంట్ విలేజెస్ ప్రోగ్రామ్-II (VVP-II) - ముఖ్యాంశాలు

1. పథక నేపథ్యం మరియు నిధులు

- ప్రారంభం: ఫిబ్రవరి 20, 2026.
- కేటాయింపు: ₹6,839 కోట్లు.
- నిర్వహణ: కేంద్ర హోం మంత్రిత్వ శాఖ.
- ముఖ్య ఉద్దేశ్యం: సరిహద్దు గ్రామాలు దేశానికి 'చివరి గ్రామాలు' కాదని, అవి 'మొదటి గ్రామాలు' (First Villages) అనే భావనతో మౌలిక సదుపాయాలను మెరుగుపరచడం.

2. విస్తరణ మరియు పరిధి

VVP-II కింద దేశవ్యాప్తంగా అంతర్జాతీయ సరిహద్దులను కలిగి ఉన్న 17 రాష్ట్రాలు/కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల్లోని గ్రామాలు అభివృద్ధి చేయబడతాయి:

- మొత్తం గ్రామాలు: 1,954 గ్రామాలు.
- మొత్తం బ్లాక్లు: 334 బ్లాక్లు.
- అసానం వాటా: అసానంలోని 9 జిల్లాలు, 26 బ్లాక్లకు చెందిన 140 గ్రామాలు ఈ విడతలో లభి పొందనున్నాయి.
- ఇతర రాష్ట్రాలు: అరుణాచల్ ప్రదేశ్, బీహార్, గుజరాత్, జమ్మూ కాశ్మీర్, లడఖ్, మణిపూర్, మేఘాలయ, మిజోరం, నాగాలాండ్, పంజాబ్, రాజస్థాన్, సిక్కిం, త్రిపుర, ఉత్తరాఖండ్, ఉత్తరప్రదేశ్ మరియు పశ్చిమ బెంగాల్.

3. ప్రధాన లక్ష్యాలు (Strategic Objectives)

- **వలసల నివారణ:** సరిహద్దు ప్రాంతాల్లో ఉపాధి, విద్య, వైద్యం లేక ప్రజలు మైదాన ప్రాంతాలకు వలస వెళ్లకుండా అడ్డుకోవడం.
- **భద్రత:** సరిహద్దు గ్రామాల్లో జనాభా నివాసం ఉండటం వల్ల దేశ భద్రత మెరుగుపడుతుంది మరియు చోరబాట్లను అరికట్టవచ్చు.
- **కనెక్టివిటీ:** రోడ్లు, సెలికమ్యూనికేషన్స్, విద్యుత్ మరియు ఇంటర్నెట్ సౌకర్యాలను కల్పించడం.
- **సంక్షేమ పథకాల సంతృప్తత (Saturation):** కేంద్ర ప్రభుత్వ అన్ని పథకాలు (ఉదా: ఉజ్వల, ఆయుష్మాన్ భారత్) ఈ గ్రామాల్లో 100% అమలు చేయడం.

4. అసానం అభివృద్ధి సూచికలు (Data Points for Mains)

సమీక్షా సమావేశంలో వెల్లడైన కీలక గణాంకాలు:

- **బహుమితీయ పేదరికం (Multidimensional Poverty):** అసానంలో 2013 నాటి 37% నుండి 2023 నాటికి **14%కి** తగ్గింది.
- **తలసరి ఆదాయం (Per Capita Income):** 2013-14లో ₹49,000 ఉండగా, 2024-25 నాటికి **₹1,54,000** కు పెరిగింది.
- **మౌలిక సదుపాయాలు:** అసానంలో రోజుకు సగటున 14 కిలోమీటర్ల మేర రహదారుల నిర్మాణం జరుగుతోంది.

అభ్యర్థుల కోసం క్వీక్ ఫ్యాక్ట్స్ (Aspirants Corner):

- **VVP ఫేజ్-I:** దీనిని 2023లో అరుణాచల్ ప్రదేశ్ లోని **కిబితు (Kibithu)** గ్రామంలో ప్రారంభించారు.
- **భద్రత మరియు అభివృద్ధి:** ఇది 'సరిహద్దు ప్రాంత అభివృద్ధి కార్యక్రమం' (BADP) కింద ఒక ప్రత్యేక విభాగంగా పనిచేస్తుంది.
- **వైబ్రెంట్ విలేజెస్ డివోలప్మెంట్:** సరిహద్దు గ్రామాల్లో పర్యాటకాన్ని ప్రోత్సహించడానికి స్థానిక సంస్కృతిని ప్రదర్శించే కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తారు.

Td వ్యాక్సిన్ ప్రారంభం - ముఖ్యాంశాలు

1. నేపథ్యం: TT స్థానంలో Td

- **మార్పు:** ఇప్పటివరకు వాడుకలో ఉన్న సెటానస్ టాక్సాయిడ్ (TT) వ్యాక్సిన్ స్థానంలో ఇకపై సెటానస్ మరియు అడల్ట్ డిఫ్టీరియా (Td) వ్యాక్సిన్ ను భారత్ ప్రవేశపెడుతోంది.
- **కారణం:** చిన్నతనంలో వేసే DPT వ్యాక్సిన్ వల్ల వచ్చే డిఫ్టీరియా రోగనిరోధక శక్తి వయస్సు పెరిగే కొద్దీ తగ్గుతుంది. కాబట్టి బూస్టర్ డోస్ గా కేవలం సెటానస్ కే కాకుండా, డిఫ్టీరియాకు కూడా రక్షణ ఇచ్చేలా Td వ్యాక్సిన్ ను WHO సిఫార్సు చేసింది.

2. శాస్త్రీయ సిఫార్సులు

- **NTAGI సిఫారుసు:** భారత ప్రభుత్వానికి చెందిన నేషనల్ టెక్నికల్ అడైజరీ గ్రూప్ ఆన్ ఇమ్యునైజేషన్ (NTAGI) గర్భిణీ స్త్రీలతో సహా అన్ని వయస్సుల వారికి TT స్టానంలో Td వాడాలని సూచించింది.
- **WHO మార్గదర్శకాలు:** 2006లోనే ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ (WHO) ఈ మార్పును సూచించింది, దీనిని 2017లో పునరుద్ఘాటించింది.

3. తయారీ మరియు సరఫరా

- **తయారీ సంస్థ:** సెంట్రల్ రీసెర్చ్ ఇన్స్టిట్యూట్ (CRI), కసౌలి. ఇది 1905 నుండి పనిచేస్తున్న ప్రభుత్వ సంస్థ.
- **సరఫరా:** సాంస్కృతిక టీకా కార్యక్రమం (UIP) కింద ఏప్రిల్ 2026 నాటికి 55 లక్షల డోసులను CRI సరఫరా చేయనుంది.

4. వ్యాధి లక్షణాలు (Aspirants must know)

- **టెటానస్ (T):** కండరాల బిగువు (Lockjaw) మరియు శ్వాస తీసుకోవడంలో ఇబ్బంది కలిగిస్తుంది.
- **డిఫ్టీరియా (D):** శ్వాసకోశ ఇన్ఫెక్షన్, గుండె వైఫల్యం మరియు పక్షవాతానికి దారితీయవచ్చు.
- **Td వ్యాక్సిన్ నిర్మాణం:** ఇది శుద్ధి చేసిన డిఫ్టీరియా టాక్సాయిడ్ మరియు టెటానస్ టాక్సాయిడ్ల మిశ్రమం. ఇందులో అల్యూమినియం ఫాస్ఫేట్ 'అడ్జువంట్'గా, థియోమెర్సల్ 'ప్రిజర్వేటివ్'గా పనిచేస్తాయి.

అభ్యర్థుల కోసం క్విక్ ఫ్యాక్ట్స్ (Aspirants Corner):

- **యూనివర్సల్ ఇమ్యునైజేషన్ ప్రోగ్రామ్ (UIP):** ఇది ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద ప్రజారోగ్య కార్యక్రమాలలో ఒకటి. దీని కింద ఉచితంగా టీకాలు అందిస్తారు.
- **Td vs DTaP:** Td వ్యాక్సిన్లో డిఫ్టీరియా యాంటిజెన్ పరిమాణం తక్కువగా (Reduced D-Antigen) ఉంటుంది, అందుకే దీనిని పెద్దలకు (Adults) వాడతారు.

- **CRI కసాలి ప్రాధాన్యత:** ఇది నేషనల్ వ్యాక్సిన్ పాలసీలో భాగంగా కీలకమైన యాంటీ సెరా మరియు వ్యాక్సిన్లను ఉత్పత్తి చేస్తుంది.

EEZ ఫిషింగ్ యాక్సెస్ పాస్ - ముఖ్యాంశాలు

1. EEZ మరియు దాని ప్రాముఖ్యత

- **విస్తీర్ణం:** భారతదేశపు ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలి (EEZ) సుమారు 24 లక్షల చదరపు కిలోమీటర్లు విస్తరించి ఉంది.
- **పరిధి:** తీరం నుండి 200 నాటికల్ మైళ్ల వరకు ఉండే సముద్ర ప్రాంతాన్ని EEZ అంటారు.
- **ప్రస్తుత స్థితి:** భారత్లో చేపల వేట ప్రధానంగా తీరం నుండి 40-50 నాటికల్ మైళ్లకే పరిమితమైంది. దీనివల్ల లోతైన సముద్రంలో ఉండే ట్యూనా (Tuna) వంటి విలువైన వనరులు వినియోగంలోకి రావడం లేదు.

2. యాక్సెస్ పాస్ - విశిష్టతలు

- **డిజిటల్ ప్లాట్ఫామ్:** ఈ పాస్ల కోసం 'రియల్క్రాఫ్ట్' (RealCraft) పోర్టల్ ద్వారా ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు చేసుకోవచ్చు.
- **ఉచిత సేవ:** ఈ యాక్సెస్ పాస్ పూర్తిగా ఉచితం, ఇది మత్స్యకారుల ఆదాయాన్ని పెంచడానికి మరియు పారదర్శకతను మెరుగుపరచడానికి ఉద్దేశించబడింది.
- **నిబంధనలు:** నవంబర్ 4, 2025న నోటిఫై చేసిన 'సస్టైనబుల్ హార్వెస్టింగ్ ఆఫ్ ఫిషరీస్ ఇన్ EEZ, 2025' రూల్స్ ప్రకారం ఈ పాస్లు జారీ చేయబడతాయి.

3. బడ్జెట్ మరియు ప్రోత్సాహకాలు

- **డ్యూటీ ఫ్రీ (Duty-Free):** కేంద్ర బడ్జెట్ 2026 ప్రకటన ప్రకారం, భారతీయ నౌకల ద్వారా EEZ లేదా అంతర్జాతీయ జలాల్లో (High Seas) పట్టే చేపలపై ఎటువంటి సుంకాలు ఉండవు.

- క్లస్టర్ అభివృద్ధి: PMMSY (ప్రధాన మంత్రి మత్స్య సంపద యోజన) కింద వెరావల్ను 'ఫిషింగ్ హార్బర్ క్లస్టర్'గా గుర్తించారు.

4. భద్రత మరియు సాంకేతికత

- ట్రాన్స్పాండర్లు (Transponders): లోతైన సముద్రంలో వేటకు వెళ్లే బోట్లను రియల్ టైమ్లో ట్రాక్ చేయడానికి ట్రాన్స్పాండర్లను అమర్చుతున్నారు.
- PFZ సలహాలు (Potential Fishing Zone): శాటిలైట్ డేటా ఆధారంగా చేపలు ఎక్కువగా ఉండే ప్రాంతాలను గుర్తించి మత్స్యకారులకు సమాచారం అందిస్తారు. ఇది ఇంధన ఖర్చును తగ్గిస్తుంది.

అభ్యర్థుల కోసం క్విక్ ఫ్యాక్ట్స్ (Aspirants Corner):

- UNCLOS: సముద్ర చట్టాలపై ఐక్యరాజ్యసమితి ఒప్పందం (UNCLOS) ప్రకారం దేశాలకు EEZ హక్కులు లభిస్తాయి.
- విదేశీ నౌకలపై నిషేధం: ఈ కొత్త నిబంధనల ప్రకారం భారత EEZ లోకి విదేశీ ఫిషింగ్ నౌకల ప్రవేశం ఖచ్చితంగా నిషేధించబడింది.
- నీలి విప్లవం (Blue Revolution): మత్స్య రంగాన్ని ఆధునీకరించి, ఎగుమతులను పెంచడమే దీని ప్రధాన లక్ష్యం.
- FFPOs: ఫిష్ ఫార్మర్ ప్రొడ్యూసర్ ఆర్గనైజేషన్లను బలోపేతం చేయడం ద్వారా మధ్యవర్తుల ప్రమేయం తగ్గించడం.

ఫిబ్రవరి 20, 2026న న్యూఢిల్లీలో జరిగిన 'ఇండియా AI ఇంఫాక్ట్ సమ్మిట్'లో భారతదేశం అధికారికంగా 'పాక్స్ సిలికా' (Pax Silica) కూటమిలో చేరింది. అంతర్జాతీయ సెమీకండక్టర్ సరఫరా గొలుసు (Supply Chain) మరియు సాంకేతిక భద్రతలో ఇది ఒక చారిత్రాత్మక ఘట్టం.

పాక్స్ సిలికా (Pax Silica) - భారత్-అమెరికా వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం

1. పాక్స్ సిలికా అంటే ఏమిటి?

- నిర్వచనం: ఇది ప్రజాస్వామ్య దేశాల మధ్య ఏర్పడిన ఒక వ్యూహాత్మక కూటమి. ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ (AI) మరియు సెమీకండక్టర్ రంగానికి అవసరమైన పూర్తి 'సిలికాన్ స్టాక్' (Silicon Stack) ను భద్రపరచడం దీని ప్రధాన ఉద్దేశ్యం.
- సిలికాన్ స్టాక్ పరిధి: భూమిలోని క్లిష్టమైన ఖనిజాల (Critical Minerals) వెలికితీత నుండి, ల్యాబ్లో సెమీకండక్టర్ల తయారీ (Fabs), మరియు డేటా సెంటర్లలో AI అప్లికేషన్ల విస్తరణ వరకు అన్ని దశలను ఇది కవర్ చేస్తుంది.

2. ప్రధాన లక్ష్యాలు (Strategic Goals)

- **సరఫరా గొలుసు వైవిధ్యం:** ప్రపంచ సెమీకండక్టర్ సరఫరా కేవలం ఒకటి రెండు దేశాల మీద (ముఖ్యంగా చైనా వంటి దేశాల ఆర్థిక ఒత్తిడి మీద) ఆధారపడకుండా చూడటం.
- **ఆర్థిక భద్రత జాతీయ భద్రత:** సాంకేతికతపై ఇతరులపై ఆధారపడే పరిస్థితిని (Weaponized Dependency) తగ్గించడం.
- **ప్రజాస్వామ్య పాలన:** అత్యాధునిక సాంకేతికతలను స్వేచ్ఛాయుత మరియు ప్రజాస్వామ్య సమాజాలు నియంత్రించేలా చూడటం.

3. భారత్ ప్రాధాన్యత - కీలక గణాంకాలు

కేంద్ర మంత్రి అశ్వినీ వైష్ణవ్ వెల్లడించిన కీలక అంశాలు:

- **2-నానోమీటర్ చిప్స్:** భారతీయ ఇంజనీర్లు ప్రస్తుతం ప్రపంచంలోనే అత్యంత అధునాతనమైన 2nm చిప్లను డిజైన్ చేస్తున్నారు.
- **మానవ వనరులు:** రాబోయే కాలంలో సెమీకండక్టర్ పరిశ్రమకు సుమారు 10 లక్షల (1 Million) మంది నైపుణ్యం కలిగిన నిపుణులు అవసరం. ఇది భారత యువతకు గొప్ప అవకాశం.
- **పెట్టుబడులు:** అస్సాంలో ₹27,000 కోట్లతో టాటా ఎలక్ట్రానిక్స్ సెమీకండక్టర్ ప్లాంట్ ఏర్పాటు వంటి చర్యలు భారత్ నాయకత్వానికి నిదర్శనం.

4. భాగస్వామ్య దేశాలు & సంస్థలు

- **దేశాలు:** భారత్ మరియు అమెరికా (ప్రధాన భాగస్వాములు), మరియు ఇతర 'trusted' ప్రజాస్వామ్య దేశాలు.
- **కీలక సంస్థలు:** మైక్రాన్ టెక్నాలజీ (Micron), టాటా ఎలక్ట్రానిక్స్ (Tata Electronics) వంటి గ్లోబల్ టెక్ దిగ్గజాలు ఈ కూటమిలో భాగస్వాములుగా ఉన్నాయి.

అభ్యర్థుల కోసం క్విక్ ఫ్యాక్ట్స్ (Aspirants Corner):

- **వేదిక:** ఇండియా AI ఇంపాక్ట్ సమ్మిట్ 2026, న్యూఢిల్లీ.
- **కీలక వ్యక్తులు:** అశ్వినీ వైష్ణవ్ (MeitY మంత్రి), జాకబ్ హెల్బర్గ్ (US అండర్ సెక్రటరీ), సెర్గియో గోర్ (భారత్లో US రాయబారి).
- **ప్రాధాన్యత:** ఇది భారతదేశాన్ని గ్లోబల్ చిప్ మ్యానుఫ్యాక్చరింగ్ హబ్గా మార్చడానికి ఉపయోగపడే 'రోడ్మ్యాప్'.
- **సంబంధిత అంశం:** iCET (Initiative on Critical and Emerging Technology) ఒప్పందంలో భాగంగా ఫ్యాక్ట్స్ సిలికా ఒక కీలక ముందడుగు.